

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้า และเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ชญญา แว่นทิพย์*

คะนอง พิณ**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ คือ กลุ่มทอผ้าไหมบ้านตาหยวก หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวง และกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ กลุ่มทอผ้าไหม หมู่ที่ 13 ตำบลทุ่งหลวง และขอขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ ประกอบด้วย ผู้นำ คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ คือ คณะกรรมการมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการทอผ้าไหมเป็นอย่างดี โดยมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ซึ่งกลุ่มมีการแสวงหางบประมาณ ช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ ช่องทางต่างๆ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการลดการใช้แรงงาน ส่งเสริมให้สมาชิกเข้ารับการฝึกอบรม และไปศึกษาดูงานเพื่อเรียนรู้เทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

ส่วนกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ คณะกรรมการไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งกลุ่มไม่มีการแสวงหางบประมาณ ช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีลักษณะเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่มีการพัฒนาตลาด ไม่มีการนำเทคนิคมาใช้ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

จากการศึกษาพบว่าแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ คือ 1. จัดทำแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาดเพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 2. ประสานหน่วยงานภาคีการพัฒนาให้ความรู้กับสมาชิกในด้านต่างๆ 3. มีการส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์และการเพิ่มช่องทาง

*นิสิตปริญญาโท, สาขานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

** อาจารย์ประจำวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การตลาดทั้งในและต่างประเทศ 4. ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มต้องได้มาตรฐาน 5. ควรสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม 6. ควรมีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล 7. มุ่งการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล/ อำเภอสว่างภูมิตำ/ จังหวัดร้อยเอ็ด

Factors Effecting the Success And Failure Of OTOP Fabric and Clothing of Suwannaphum District, Roi-et Province

Chunya Waentip^{*}

Kanong Pilun^{}**

Abstract

This study explores the factors effecting the successful and unsuccessful products to seek the approach to develop otop fabric and clothing of suwannaphum district roi-et province. The data is collected from two target groups including a successful OTOP product from baan ta yuak silk weaving group moo 1 at Tambon Tung Luang, and an unsuccessful otop product from silk weaving group moo 13 at Tambon Tung Luang. The participants is consisted of the group committees, group members, and responsible staffs.

The finding indicated that the group can be successful because the committees run as transparent business and acknowledged their personal take responsibilities as well as the members were knowledgeable and skillful in silk weaving. More importantly, the leaders should be sharp-sighted and cooperated with the members in seeking the budget and channels to do marketing and promotion. Modern technology is used to decrease the need of the labor. Practically, the members should be offered with training program and educational trips to gain new useful techniques to improve the quality of

^{*} M.P.A Student Master of Public Policy, College of Politics and Governance, Mahasarakham University

^{**} Lecturer at College of Politics and Governance, Mahasarakham University

the group's products. In contrast, the group who are unsuccessful because the committees do not understand their personal roles and can not complete the assigned tasks. The group neither looked for budget nor did any marketing and promotion on their products which are made in the same form and none of technology was used to create new more innovations. Thus, the group's products fails to fulfill the customer's need. It appears that the useful approaches to improve the quality of products are : 1) designing the developmental and marketing plan with effective approach for product development; 2) cooperating with the fellows that exchanges knowledge with the group members; 3) launching the promotions with more channels for marketing in both domestic and international markets; 4) designing the standard product and package; 5) creating different products with unique package; 6) upgrading the quality product to meet the universal standard; and 7) conducting more studies to constantly develop the products.

Keywords: Factors Effecting / Suwannaphum District/ Roi-et Province

บทนำ

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น โดยมุ่งเน้นการผลิต การส่งเสริมในภาคอุตสาหกรรมและขาดการเอาใจใส่ต่อชนบทหรือภาคการเกษตร ทำให้สถานะที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำทางสังคม สาเหตุมาจากการกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม (นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, 2553, น.103) รัฐบาลจึงได้ประกาศนโยบายเพื่อต่อสู้กับความยากจนประการหนึ่ง คือ นโยบายโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นสร้างชุมชนให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น โดยการนำทรัพยากรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และการบริการที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้เกิดรายได้กลับสู่ชุมชน

จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลิตภัณฑ์ OTOP ที่เป็นสินค้าเด่นของจังหวัด คือ ข้าวหอมมะลิ ผ้าไหมลายสาเกต กระเป๋าสมหวัง รองเท้ามานิตยศิลป์และเสื้อผ้าสำเร็จรูปฝ้าย ซึ่งจังหวัดร้อยเอ็ดมีชื่อเสียงด้านการทอผ้าไหมลายสาเกตซึ่งเป็นลายเอกลักษณ์ของจังหวัด และมีการพัฒนารูปแบบลวดลายและบรรจุภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะพัฒนาเป็นของฝากของที่ระลึกประจำจังหวัด ซึ่งอำเภอสุวรรณภูมิเป็นอีกอำเภอหนึ่งที่มีชื่อเสียงด้านการทอผ้าไหมลายสาเกตและมีกลุ่มที่ทอผ้าไหมอยู่เป็น

จำนวนมาก โดยแหล่งผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านตาหยวก ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการผลิตผ้าไหมเป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดและได้รับรางวัลพระราชทานการประกวดผ้าไหม ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รางวัลการประกวดผ้าไหมตรานกยูงพระราชทาน รางวัลชนะเลิศ การประกวดผ้าไหมลายมัดหมี่และลายสร้างสรรค์ระดับจังหวัด และชุดผ้าไหมที่ประกวด Miss Universe Thailand 2014 และกลุ่มทอผ้าไหมบ้านตาหยวก ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสุวรรณภูมิ สามารถเป็นจุดศึกษาดูงานด้านการทอผ้าไหมของจังหวัดได้ และจังหวัดมีการจัดงานถนนคนเดินลานเรียนรู้วัฒนธรรม จำนวน 4 ครั้งต่อปีและตลาดนัดทุกวันศุกร์เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาก็ได้ประสบปัญหาอุปสรรคหลายด้านในการทำงานจนทำให้บางกลุ่มล้มเหลวและยุบตัวไปในที่สุด ยกตัวอย่างปัญหาที่ผ่านมา เช่น การขาดเงินทุนหมุนเวียน การขาดทักษะและเทคนิคใหม่ๆ ในการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์หรือการพัฒนาองค์กร ฯลฯ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้กลุ่มประสบกับปัญหาในหลายๆ ประการ แต่ก็มีบางกลุ่มที่ประสบความสำเร็จสามารถสร้างรายได้ภายในครัวเรือนและชุมชนเพิ่มขึ้นนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งต่อไป โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ เช่น การมีเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม มีการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง มีการเรียนรู้และการรับข้อมูลข่าวสารของตลาดอยู่เสมอจนนำไปสู่การพัฒนาทักษะในด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาฝีมือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด รวมถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่หรือดึงดูดใจผู้ซื้อ และรวมไปถึงตัวผู้นำกลุ่มต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินงานของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจนสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มได้ (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสุวรรณภูมิ, 2557, น.8)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย โดยเลือกศึกษาในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ว่าประกอบด้วยปัจจัยอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้กลุ่มสามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน อีกทั้งยังสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชนอื่นๆ ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไปด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดตามงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540, น.151 – 156) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน และงานวิจัยของนิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์และคณะ (2553, น.103 - 105) ศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วย 14 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านคณะกรรมการกลุ่ม
2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
3. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำ
4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวสมาชิก
5. ปัจจัยด้านการเงิน
6. ปัจจัยเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก
7. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ
8. ปัจจัยด้านการผลิต
9. ปัจจัยด้านการตลาด
10. ปัจจัยด้านแรงงาน
11. ปัจจัยที่เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร
12. ปัจจัยที่เกี่ยวกับกฎข้อบังคับ
13. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
14. ปัจจัยด้านการสร้างนวัตกรรมใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ความล้มเหลวและแนวทางการพัฒนาการบริหารของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เชิงอรรถาธิบาย พรรณนาความจากเอกสาร และข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามเชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ที่ประสบผลสำเร็จ คือ กลุ่มทอผ้าไหมบ้านตาหยวก หมู่ที่ 1 ตำบลทุ่งหลวง และกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ คือ กลุ่มทอผ้าไหม หมู่ที่ 13 ตำบลทุ่งหลวง และการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสังเกตการณ์ ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้นำ คณะกรรมการ สมาชิกกลุ่มและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 24 คน

ผลการศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
ด้านคณะกรรมการกลุ่ม	กลุ่มมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารงานโดยมีรูปแบบโครงสร้างคณะกรรมการและมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนมีความโปร่งใสในการบริหารงาน มีความรับผิดชอบและมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลจึงส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มสามารถพัฒนาไปได้อย่างต่อเนื่อง	กลุ่มมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อบริหารงานโดยมีรูปแบบโครงสร้างคณะกรรมการกลุ่มที่ชัดเจน แต่คณะกรรมการบางคนไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับอย่างจริงจังและไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
ด้านการมีส่วนร่วม	สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการดำเนินงานของกลุ่ม รวมทั้งการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามามีอำนาจในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่ม	สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในแง่ของการกำหนดนโยบาย เป้าหมายการดำเนินงานของกลุ่ม แต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเต็มที่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในระหว่างการทำงานของกลุ่ม เพราะความไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักการดำเนินงานของกลุ่ม
ด้านเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ	ประธานกลุ่มมีประสบการณ์ในด้านการทอผ้าไหมเป็นอย่างดีและเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในด้านการทอผ้าไหมของจังหวัดร้อยเอ็ด และที่สำคัญมีความรับผิดชอบสูง มีความกระตือรือร้น และมีความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานภาคี การพัฒนาได้เป็นอย่างดี	ประธานกลุ่มมีประสบการณ์ในด้านการทอผ้าไหมเป็นอย่างดี มีความรับผิดชอบสูง แต่ไม่มีความคล่องตัวในการประสานงานกับหน่วยงานภาคีการพัฒนาและไม่สามารถขับเคลื่อนได้จึงไม่สะดวกที่จะเดินทางไปอบรมเพื่อรับความรู้ใหม่ๆ จากหน่วยงานภาคีการพัฒนาส่งผลให้กลุ่มไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
ด้านเกี่ยวกับตัวสมาชิก	สมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ซึ่งสมาชิกได้เข้าอบรมเพื่อรับความรู้ใหม่ๆ และไปศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จส่งผลให้กลุ่มมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง	สมาชิกมีประสบการณ์ด้านการทอผ้าไหม แต่สมาชิกไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการทอผ้าไหมและไม่มีการพัฒนาตลาดขายใหม่ๆ ของผลิตภัณฑ์

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
ด้านการเงิน	มีการระดมเงินหุ้นเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มและมีการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อยื่นกู้เงินกับสถาบันทางการเงิน พร้อมทั้งเขียนโครงการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ ภาคเอกชน ซึ่งมีคณะกรรมการติดตามหนี้เพื่อทวงหนี้กับสมาชิกที่ค้างชำระส่งผลให้กลุ่มไม่มีปัญหาด้านการเงินทุนหมุนเวียน และสมาชิกภายในกลุ่มมีความซื่อสัตย์ในการคืนเงินกู้ยืมด้วย	มีการระดมเงินหุ้นเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มแต่ปัญหาที่พบคือสมาชิกบางคนกู้ยืมเงินไปแล้วไม่คืนตามช่วงเวลาที่กำหนด และ กลุ่ม ไม่ มี คณะกรรมการติดตามทวงหนี้กับสมาชิกที่ค้างชำระส่งผลให้กลุ่มมีปัญหาด้านเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอและกลุ่มไม่มีการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อยื่นกู้เงิน
ด้านเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	กลุ่มมีแนวทางการพัฒนา คือ ให้สมาชิกได้ไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเข้าอบรมกับหน่วยงานภาคีการพัฒนาและหลังจากการฝึกอบรมก็จะมาถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้ให้แก่สมาชิกคนอื่น	กลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้กับสมาชิก เช่น การไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและการเข้าอบรมความรู้ด้านต่างๆ จากหน่วยงานภาคีการพัฒนาหรือไปอบรมกลับมาแล้วไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดให้สมาชิกคนอื่นในกลุ่มทราบ จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่มีการพัฒนา และ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
ด้านการบริหารจัดการ	กลุ่มมีการแบ่งอำนาจหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่และมีการประชุมคณะกรรมการและสมาชิกทุกๆ 3 เดือน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่งผลให้กลุ่มมีความรักใคร่กลมเกลียวกัน	กลุ่มได้มีการแบ่งอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน แต่ผู้รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและไม่มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำ ส่งผลให้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงานไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน และที่สำคัญผู้ที่รับผิดชอบฝ่ายบัญชีไม่มีความเข้าใจในการจัดทำระบบบัญชีจึงส่งผลให้กลุ่มไม่สามารถปิดงบดุลในการทำงานได้
ด้านการผลิต	วัตถุดิบและวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตส่วนใหญ่จะมีอยู่ในชุมชนเป็นหลักส่งผลให้ต้นทุนการผลิตต่ำ และสมาชิกมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเอง มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิตและมีการปลูกวัตถุดิบเพื่อทดแทนด้วย	วัตถุดิบและวัสดุต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตจะมีอยู่ในชุมชน ยกเว้นเส้นไหมที่ซื้อจากจากบริษัทจุลไหมไทยและศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ และไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิตและไม่มีการปลูกวัตถุดิบเพื่อทดแทนด้วย
ด้านการตลาด	ตลาดหลักของกลุ่มจะอยู่ในชุมชนอำเภอ จังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง และจังหวัดร้อยเอ็ดมีการจัดงานถนนคนเดินลานเรียนรู้วัฒนธรรมจำนวน 4 ครั้งต่อปีและตลาดนัดทุก	ตลาดหลักของกลุ่มจะอยู่ในชุมชนอำเภอ จังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง และที่สำคัญกลุ่มไม่มีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทางช่องทางต่างๆ เป็นสาเหตุทำ

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
	วันศุกร์เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด และกลุ่มได้ไปร่วมจำหน่ายสินค้า OTOP ที่กรมการพัฒนาชุมชน จัดเป็นประจำคืองาน OTOP City และ OTOP Midyear ซึ่งกลุ่มมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ทางช่องทางต่างๆ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ แผ่นพับและทางวิทยุจึงส่งผลให้มีลูกค้าเพิ่มขึ้น	ให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังไม่เป็นที่รู้จักแก่บุคคลทั่วไป
ด้านแรงงาน	แรงงานส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นคนในชุมชนเป็นหลักและเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความชำนาญด้านการทอผ้าไหม และกลุ่มมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต เพื่อลดปัญหาด้านแรงงาน แม้จะเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่แต่กลุ่มสามารถผลิตสินค้าได้ตามจำนวนที่ตลาดต้องการได้	แรงงานส่วนใหญ่ของกลุ่มจะเป็นคนในชุมชนเป็นหลักและเป็นผู้สูงอายุ และไม่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการผลิต เพื่อลดปัญหาด้านแรงงาน ส่งผลให้กลุ่มต้องใช้ระยะเวลาในการผลิตทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้
ด้านเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร	กลุ่มได้มีการติดต่อกับสมาชิกอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีการประชุมสรุปผลการดำเนินการเป็นประจำทุกๆ 3 เดือนและมีการไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ พร้อมทั้งส่งเสริมให้	กลุ่มไม่ได้มีการกำหนดการประชุมสรุปผลการดำเนินการที่แน่นอนและไม่มีการไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ พร้อมทั้งสมาชิกในกลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงาน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
	สมาชิกเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาคีการพัฒนาเพื่อให้สมาชิกมีการเรียนรู้ใหม่ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์	ต่างๆ และไม่มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ จากแหล่งต่างๆ ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถตอบสนองของลูกค้าได้
ด้านเกี่ยวกับกฎข้อบังคับ	กลุ่มได้มีการจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มอย่างชัดเจนและสมาชิกทุกคนให้ความสำคัญกับกฎข้อบังคับและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด	กลุ่มได้มีการจัดทำกฎระเบียบข้อบังคับของกลุ่มแต่ไม่มีความชัดเจนในบางประเด็นส่งผลให้สมาชิกมีความสับสนในการปฏิบัติและสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ถือปฏิบัติตามข้อบังคับของกลุ่มจึงเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มมีปัญหาอยู่ต่อเนื่อง
ด้านผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับมาก และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และผ่านการรับรองกรรมวิธีการผลิตจากศูนย์หม่อนไหมได้ผลิตภัณฑ์ตรานกยูงทองและนกยูงเงิน และกลุ่มให้ความสำคัญด้านบรรจุภัณฑ์โดยมีการจัดทำบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและรูปทรงที่สวยงามสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า	ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นลักษณะลวดลายเก่าๆ ไม่มีการพัฒนารูปแบบหรือเทคนิคใหม่ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ของกลุ่มจะย้อมด้วยสีเคมีและเป็นลักษณะสีสดมากทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ และกลุ่มไม่ได้ให้ความสำคัญด้านบรรจุภัณฑ์

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด (ต่อ)

ปัจจัยที่ส่งผล	กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ	กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ
ด้านการสร้างนวัตกรรมใหม่	กลุ่มได้มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม คือ การพัฒนาลวดลายใหม่ๆ การแปรรูปผลิตภัณฑ์และนำเทคนิคนาโนมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์	กลุ่มมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับผลิตภัณฑ์คือ การพัฒนาลวดลายใหม่ๆ เพียงอย่างเดียวไม่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์หรือการนำนาโนมาใช้ในการกระบวนการผลิต เพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและไม่มียุคความรู้เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายได้ดังนี้

1. กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากมีรูปแบบ โครงสร้างคณะกรรมการและมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน มีความโปร่งใสในการบริหารงานและมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมีความชำนาญในการทอผ้าไหมเป็นอย่างดี โดยมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและสมาชิกทุกคนให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2553, น.103-105) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจชุมชน มีจำนวน 4 ปัจจัย คือ ผู้นำ การสร้างเครือข่าย การบริหารและจัดการ และคณะกรรมการกลุ่ม ซึ่งกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จได้มีการระดมเงินหุ้นเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนและจัดทำกฎข้อบังคับของกลุ่มเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน พร้อมทั้งแสวงหาช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ช่องทางต่างๆ โดยกลุ่มมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการลดการใช้แรงงานและมีการปลูกวัตถุดิบทดแทน และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับมากผ่านการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) และผ่านการรับรองกรรมวิธีการผลิตจากศูนย์หม่อนไหมได้ผลิตภัณฑ์ตรานกยูงทองและนกยูงเงิน

โดยส่งเสริมสนับสนุนให้สมาชิกเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาคีการพัฒนาและไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเรียนรู้เทคนิคใหม่มาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านต่างๆ และสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและขยายตลาดได้อย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกในกลุ่มไปศึกษาดูงานจากภายนอกหรือเข้ารับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภาครัฐเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อที่จะนำความรู้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540, น.151-156) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน พบว่าปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว คือ ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีสัมพันธกับภายนอกและปัจจัยด้านการเงิน

2. กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากคณะกรรมการไม่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและไม่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นหลังจึงส่งผลให้กำลังการผลิตของกลุ่มลดลง โดยกลุ่มมีผู้นำที่มีประสบการณ์ มีความรับผิดชอบสูงและมีความกระตือรือร้น แต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของกลุ่มอย่างเต็มที่ส่งผลให้กลุ่มเกิดปัญหาอย่างต่อเนื่อง และเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่มได้มีการระดมเงินหุ้นเพื่อให้สมาชิกยืมไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนแต่ปัญหาที่พบ คือ สมาชิกที่กู้ยืมไปไม่คืนเงินตามระยะเวลาที่กำหนดส่งผลให้กลุ่มไม่มีเงินทุนหมุนเวียนอย่างต่อเนื่องและกลุ่มไม่มีการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่น ซึ่งกลุ่มได้มีการจัดทำกฎข้อบังคับของกลุ่มแต่สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามส่งผลให้เกิดปัญหามัวย่อยครั้ง และกลุ่มไม่มีการแสวงหาช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ช่องทางต่างๆ โดยเน้นการขายในชุมชนเป็นหลัก โดยกลุ่มไม่มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้เพื่อลดการใช้แรงงานและไม่มีการปลูกวัตถุดิบทดแทนส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูง ซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีลักษณะเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่มีการพัฒนาตลาดหรือนำเทคนิคมาปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ แก่ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และที่สำคัญกลุ่มไม่มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ หรือไปศึกษาดูงานจากกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของใจมานัส พลอยดี (2540, น.151-156) พบว่าปัจจัยหลักที่สำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว คือ ปัจจัยเกี่ยวกับความเป็นผู้นำ ปัจจัยเกี่ยวกับตัวสมาชิก ปัจจัยเกี่ยวกับการมีสัมพันธกับภายนอกและปัจจัยด้านการเงิน

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ากลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากมีรูปแบบการบริหารงานที่ชัดเจน มีความโปร่งใสและสมาชิกให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ซึ่งกลุ่มมีผู้นำที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการทอผ้าไหมเป็นอย่างดีและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีชื่อเสียงในระดับจังหวัดส่งผลให้

จำหน่ายได้ง่ายและมีตลาดรองรับที่แน่นอน และกลุ่มให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในด้านต่างๆ ซึ่งตัวสมาชิกมีความรู้และแสวงหาเทคนิคใหม่ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทางช่องทางต่างๆ และมีการแสวงหางบประมาณจากภาครัฐ ภาคประชาชนและสถาบันการเงิน เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จเนื่องจากคณะกรรมการไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม โดยมีการบริหารงานที่ไม่เป็นระบบและไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของสมาชิกในด้านต่างๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีลักษณะเป็นรูปแบบเดิมๆ ไม่มีความทันสมัยและไม่มีการนำเทคนิคนาโนหรือการใช้เทคโนโลยีมาปรับใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มจึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและไม่มีตลาดรองรับที่แน่นอน

ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. แรงงานส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุส่งผลให้กำลังการผลิตลดลง
2. กลุ่มไม่มีการจัดทำแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาดส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าและตลาดได้
3. สมาชิกยังขาดทักษะด้านการบริหารงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ การจัดทำระบบบัญชี การพึ่งตนเองและขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
4. ขาดการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
5. ช่องทางการตลาดไม่เพียงพอ
6. ด้านบรรจุภัณฑ์ รูปแบบ หีบห่อไม่ทันสมัย ไม่สะดวกทำให้มีปัญหาหากต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก
7. ผลิตภัณฑ์มีลักษณะคล้ายคลึงกันยังไม่มีแตกต่างไม่เป็นที่สนใจของตลาด

แนวทางการพัฒนาของผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

1. มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในกระบวนการผลิตเพื่อลดการใช้แรงงาน
2. จัดทำแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการตลาดเพื่อเป็นแนวทางในพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
3. ประสานหน่วยงานภาคีการพัฒนาให้ความรู้กับสมาชิกในด้านต่างๆ
4. ควรมีการส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์และการเพิ่มช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ

5. ผลិតภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มต้องได้มาตรฐาน
6. ควรสร้างความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ให้เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม
7. ควรมีการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานสากล
8. มุ่งการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. หน่วยงานภาคีการพัฒนาต่างๆ ที่เข้ามาส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา กลุ่มควรดำเนินงานแบบบูรณาการ
2. ควรมีการสร้างเครือข่ายคณะทำงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย
3. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนธุรกิจเพื่อรองรับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันการเงิน
4. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำระบบบัญชี
5. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและเทคนิคใหม่ๆ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์
6. ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มช่องทางการตลาด การประชาสัมพันธ์และเทคนิคการขายสินค้า

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยซ้ำในเรื่องเดิมหรือทำการศึกษาในพื้นที่อื่น เพื่อให้ครอบคลุมในหลายพื้นที่และได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ประเภทอื่นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน
3. ควรทำการศึกษาวิจัยทัศนะของเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคีที่ทำงานบูรณาการร่วมกันในเรื่องการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) เพื่อหาแนวทางร่วมกัน

บรรณานุกรม

- ใจมานัส พลอยดี. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจชุมชน**
เปรียบเทียบภาพรวมและภาพย่อย กรณีศึกษาอำเภอคำเขื่อนแก้ว จังหวัดยโสธรและอำเภอสถานศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา.วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, รังสรรค์ สิงห์เลิศ และสมสงวน ปัสสาโก. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ**
ในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- บุญอนันต์ พันิชทรัพย์. (2549). **ชุมชนเข้มแข็ง กระบวนการสร้างสรรค์คืนพลังสู่ชุมชน**
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ปรัชญา เวสรัชช์. (2546). **การประเมินโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตภาคเหนือ.** รายงาน
ผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด. (2557). **สรุปผลการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล**
หนึ่งผลิตภัณฑ์. ร้อยเอ็ด: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร้อยเอ็ด.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสว่างแดนดิน. (2557). **สรุปผลการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล**
หนึ่งผลิตภัณฑ์. ร้อยเอ็ด: สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสว่างแดนดิน.